

Een voorloper van ForumC in Oxford

door Arend Smilde

online gepubliceerd op 8 november 2012

www.geloofenwetenschap.nl/een-voorloper-van-forumc-in-oxford

Twee maanden geleden is, met veel te weinig tamtam, de geschiedenis ontsloten van een belangrijke voorloper van ForumC. Ik bedoel de Oxford University Socratic Club. Dit was een universitaire debatingclub in Oxford die eind 1941 werd opgericht, vooral in haar begintijd bloeide, en na dertig jaar ten einde kwam. In het eerste decennium werden in totaal vijf bundels voordrachten, samenvattingen en gespreksverslagen uitgebracht onder de titel *Socratic Digest*. Een complete serie was tot voor kort maar op enkele plaatsen ter wereld te raadplegen. Nu zijn ze in één eenvoudige bundel van 240 pagina's op A4-formaat verkrijgbaar.

C. S. Lewis

De vraag wie hierop zat te wachten is vlug beantwoord. Heel wat liefhebbers van C. S. Lewis zaten hierop te wachten. De genoemde bloeitijd was de tijd toen Lewis preses was en regelmatig optrad als spreker of opponent. Enkele voordrachten van hem staan (al of niet samengevat) in de *Digest*, maar het meeste daarvan was allang elders herdrukt. Belangrijker is dat nu het kader zichtbaar wordt waarin dit werk van Lewis staat; niet eens zozeer omdat het de lectuur daarvan verrijken zou, hoewel dat ook gebeurt, maar omdat hier, met of zonder Lewis, verbazend veel moois en goeds aan de vergetelheid ontrukkt is.

De Socratic Club werd opgericht als forum voor rationeel debat over “the *pros* and *cons* of the Christian Religion” (zoals het in het oprichtingsdocument staat). Het uitdrukkelijke verzoek aan iedere deelnemer was niet op de slechtste, maar op de beste argumenten van de tegenpartij in te gaan. Dat er veel aandacht uitging naar de verhouding van geloof en wetenschap spreekt vanzelf. De variatie aan onderwerpen was groot en het niveau van bijdragen veelal voortreffelijk. Niet alleen veel onderwerpen, ook veel van wat daarover gezegd wordt zal menig ForumC-bezoeker bekend voorkomen. Des te meer schittert één onderwerp door nagenoeg complete afwezigheid: schepping en evolutie.

Debatten

Was de Socratic Club met dat al nu ook voorloper van ForumC? Een gevoel van verwantschap wordt bevestigd door het feit dat Lewis in 1955 als preses opgevolgd werd door de filosoof Basil Mitchell (1917-2011), die later Nolloth Professor of the Philosophy of the Christian Religion werd en als zodanig de directe voorganger van Richard Swinburne – die onlangs in Amsterdam met Herman Philipse debatteerde over de vraag of God bestaat. Dit was weliswaar een initiatief van het Veritas-forum, en niet van ForumC, maar dat verschil doet hier weinig ter zake. Een debat als tussen Philipse en Swinburne,

of Dennett en Kennedy, of Swaab en Van Praag, en noem maar op, is precies het soort debat waarvoor de Socratic Club werd opgericht en waarmee zij een jaar of zeventig gleden in Oxford volle zalen trok.

Op de lijst van sprekers ontbreekt de naam van Bertrand Russell, maar hij zou hier op zijn plaats zijn geweest. Zijn tegenspeler in een beroemd radiodebat uit 1948 (ook al over het bestaan van God) was de katholieke filosoof en historicus Frederic Copleston, die datzelfde jaar wel in de Socratic Club optrad. De meeste namen op die lijst zijn niet meer bekend, zeker niet in Nederland. Bij sommigen bekend zijn misschien nog wel de theoloog-filosoof Austin Farrer, de geneticus J. B. S. Haldane, de bioloog-filosoof C. H. Waddington, de zoöloog en etholoog Konrad Lorenz, de wetenschapshistoricus J. D. Bernal, de filosofen Elizabeth Anscombe, J. L. Austin, Michael Dummett, Antony Flew, R. M. Hare, H. D. Lewis (geen familie), Iris Murdoch (vooral bekend als romanschrijfster), Stephen Toulmin en Bernard Williams, de veelzijdige geleerde en schrijver Jacob Bronowski, de historicus Christopher Dawson en de schrijfster Dorothy Sayers. Let wel: de *Socratic Digest* bevat maar een klein deel van alle gehouden voordrachten. Van de zojuist genoemde namen, bijvoorbeeld, zijn alleen Copleston, Farrer, Anscombe en Murdoch vertegenwoordigd.

De bekendste sessie in de geschiedenis van de Club is die van 2 februari 1948. Elizabeth Anscombe zou toen, als jong filosofisch talent, Lewis hebben verslagen met haar kritiek op zijn boek *Miracles*. Anscombe zelf heeft later gezegd dat deze kwestie nogal is opgeblazen door vrienden van Lewis die er misschien weinig van begrepen. In het geheel van de *Digest* valt nu bovendien op dat haar voordracht een van de minst heldere en minst leesbare is. Eigenlijk het meest belangwekkend voor Lewis-lezers, wellicht ook in het algemeen, is zijn over jaren uitgestrekte debat met de filosoof H. H. Price. Onthutsend is het soms wel om te zien hoe weinig nieuws er onder de zon is. Je kunt, dacht ik weleens, net zo goed de *Socratic Digest* lezen als de website van Geloof&Wetenschap.

Naar aanleiding van: *Socratic Digest. Reprinted from five issues originally published separately between the years 1943 and 1952.* Edited by Joel D. Heck. Concordia University Press, Austin, Texas 2012. ISBN 9781881848165. Te bestellen via www.lulu.com, prijs € 21,65.